

Het onbenul van Ad van Liempt

Bijlage bij de [De zaak Ad van Liempt](#)

© samenstelling Bart FM Droog, 7 augustus 2019

[Droog Magazine](#), 2019

inhoudsopgave

(tekst in blauw is aanklikbaar)

[Inleiding](#)

[De leestips van Volker Ullrich](#)

[Onbekend met Mein Kampf?](#)

[Niet bekend met invloed oud-nazi's in Duitse justitie?](#)

Inleiding

Bij het bestuderen van de Gemmekebiografie van Ad van Liempt viel me, naast de door Lodewijk Brunt al gesignaleerde struikelpunten¹ en de in dit onderzoek vastgestelde onregelmatigheden, op dat hij onbekend is met behoorlijk wat relevante studies.

Dat hij desondanks kon promoveren is nogal vreemd, want dit staat er in het promotiereglement van de Rijksuniversiteit Groningen:

“Het proefschrift is in zijn geheel, dus inclusief bijlagen en een eventueel voorwoord, onderwerp van de beoordeling. Bij een proefschrift of een ander wetenschappelijk werk wordt ervan uitgegaan dat de onderzoeker bij het afsluiten van het werkstuk alle relevante tot dan toe redelijkerwijs bekend zijnde gegevens heeft verwerkt.”²

Nu is er de afgelopen jaren een stroom aan boeken van gerenommeerde onderzoekers verschenen waarin aangetoond wordt dat de gemiddelde Duitser in 1939-1945, en dus zeker de gemiddelde SS-er, weet had van de Holocaust en de andere takken van de nazimoordindustrie.

Desalniettemin hangt anno 2019 Ad van Liempt zijn proefschrift op aan *de centrale vraag*: wist hij het of wist hij het niet?

Dat is behoorlijk idioot. Zo mogelijk nóg idioter is het gegeven dat geen van de promotiebegeleiders – prof. dr. Doeko Bosscher, prof. dr. Johannes Houwink ten Cate, prof. dr. Rob van der Laarse, drs. Dirk Mulder en prof dr. Hans Renders – Van Liempt terug- of afgefloten hebben.

Dat ze dit niet deden kan alleen maar betekenen dat ook zij onkundig zijn van het bestaan van de meest relevante buitenlandse studies. En dat is, om het met de wijlen al-dan-niet-namaakprofessor dr. Pim Fortuyn te zeggen: *a bloody shame*.

---

1 Lodewijk Brunt. Promotie Ad van Liempt, een farce. Lodewijkbrunt.nl, Amsterdam, 26-06-2019.

<http://www.lodewijkbrunt.nl/promotie-van-ad-van-liempt-een-farce/>

2 Promotie reglement Rijksuniversiteit Groningen. Hoofdstuk 4. Het proefschrift. Artikel 4.4 en artikel 4.5. pagina 38.

<https://www.rug.nl/about-us/organization/rules-and-regulations/onderzoek/promotiereglement-14.pdf>

De leestips van Volker Ullrich

Een van de belangrijkste Hitlerbiografen, Volker Ullrich, schreef in het tweede deel van zijn Hitlerbiografie over de aanloop naar de Holocaust, de Holocaust zelf, en wat de Duitsers (zowel burgers als militairen) ervan wisten of konden weten: "Maar wat wisten de Duitsers over de Holocaust? Lange tijd werd deze vraag beschouwd als een taboe in de hedendaagse Duitse geschiedenis. Pas na de millenniumwisseling is er een aantal studies verschenen waarin bevestigd wordt wat Raul Hilberg al had gezegd in zijn baanbrekende onderzoek *The destruction of European Jews* uit 1961: De Holocaust was - ondanks alle pogingen van de daders om de monsterlijke misdaad te verhullen - "een publiek geheim."³

Ullrich verwijst daarbij, in de begeleidende noot 252, naar een hele serie andere studies, verschenen in 1961-2015. Deze werken:

Raul Hilberg. *The destruction of European Jews*. Allen, London, 1961. XII, 788p
De Duitse vertaling verscheen in 1982 onder de titel *Die Vernichtung der europäischen Juden*. In 2008 kwam de Nederlandse vertaling uit: *De vernietiging van de Europese Joden*. Verbum, Laren. 3 delen (XVI, 1564p.).

Peter Longerich. "*Davon haben wir nichts gewusst!*" *Die Deutschen und die Judenverfolgung 1933-1945*. Siedler, München, 2006. 447p.

"*Daar hebben we niets van geweten.*" *De Duitsers en de Jodenvervolging 1933-1945*. Niet in Nederlandse vertaling verschenen.

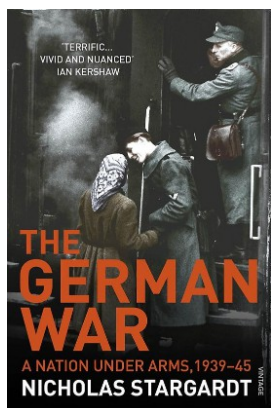
³ Volker Ullrich, *Adolf Hitler. Biographie. Die Jahre des Untergangs 1939. 1945*. S. Fischer, Frankfurt am Main, 2018. Blz 329 en noot 252, blz. 770-771. blz. 329. Origineel: Was aber wussten die Deutschen vom Holocaust? Diese Frage galt in der deutschen Zeitgeschichtsschreibung lange als ein Tabu. Erst nach der Jahrtausendwende ist eine Reihe von Untersuchungen erschienen, die bestätigt haben, was Raul Hilberg bereits in seiner wegweisenden Untersuchung "Die Vernichtung der europäischen Juden" von 1961 festgestellt hatte: Der Holocaust war – trotz aller Versuche der Täter, das monströse Verbrechen zu vertuschen – "ein offenes Geheimnis". Vertaling naar het Nederlands: Bart FM Droog, 2019.

Frank Bajohr / Dieter Pohl. *Der Holocaust als offenes Geheimnis. Die Deutschen, die NS-Führung und die Alliierten*. C.H. Beck, München, 2006. 156p.

De Holocaust als publiek geheim, De Duitsers, de nazileiders en de geallieerden. Niet in Nederlandse vertaling verschenen.

Bernhard Dörner. *Die Deutschen und der Holocaust. Was niemand wissen wollte, aber jeder wissen konnte*. Propyläen, Berlin, 2007. 890p.

De Duitsers en de Holocaust. Wat niemand wilde weten, maar wat ieder kon weten. Niet in Nederlandse vertaling verschenen.

Nicholas Stargardt. *The German war. A nation under arms, 1939-45. Citizens and soldiers*. Vintage Publishing, 2015.

736p.

De Duitse oorlog. De Tweede Wereldoorlog door de ogen van burgers en soldaten. Uit het Engels vertaald door Fred Hendriks, Huub Stegeman en Albert Witteveen. De Bezige Bij, Amsterdam, 2016. 838p.

Bibliografische gegevens ontleend aan catalogi British Library (Londen), Deutsche Nationalbibliothek (Leipzig/Frankfurt am Main) en Koninklijke Bibliotheek (Den Haag).

Ullrich geeft, na een verwijzing naar deze boeken, vervolgens tal van voorbeelden, uit brieven en dagboeken van Duitse militairen en burgers, waaruit blijkt dat men drommels goed wist dat de Joden 'in het oosten' systematisch vermoord werden. Hoe precies, dat zullen velen niet geweten hebben – maar dat is eigenlijk ook niet zo relevant. Op dat 'publiek geheim' valt overigens nog wat af te dingen: uit radioredes van Goebbels en Hitler 1939-1942 kan je niet anders concluderen dat de Joden vernietigd zouden worden. En dan zwijg ik maar over toespraken van Himmler voor SS-officieren, etc. etc.

De vraag rijst natuurlijk: welke van de werken die Ullrich noemt heeft Van Liempt geraadpleegd?

Het shockerende antwoord is: *geen enkele*.

Nota bene: Ullrichs Hitler-biografie (deel 2) verscheen in september 2018, tenminste drie maanden vóór Ad van Liempt zijn dissertatie aan z'n promotores moest inleveren.

Onbekend met *Mein Kampf*?

Ook een opvallende omissie in Ad van Liempts 'Geraadpleegde literatuur'-lijst is het boek *Mein Kampf*, van ene Adolf Hitler.

Volgens welingelichte bronnen is dat boek hét sleutelboek voor alles wat met de Holocaust te maken heeft, omdat dit boek Hitlers politieke agenda was. Het werk kan zelfs geïnterpreteerd worden als een aankondiging van de Holocaust.

Nu was deze Hitler niet alleen schrijver, in 1933 werd hij de leider van het Duitse rijk. In die hoedanigheid ontketende hij de Tweede Wereldoorlog en zette de Holocaust in gang. Hij was daarbij de hoogste baas van Albert Gemmeker. Alle reden voor een biografie van zo'n ondergeschikt luitenantje om toch even stil te staan bij Hitler en zich te verdiepen in *Mein Kampf*.

Oh! – Hitler komt wel voorbij in de Gemmekerbiografie, maar alleen heel terloops. Alsof Hitler niets met de Holocaust van doen had.

Heel, heel vreemd, dit ongebruik van *Mein Kampf*. Zeker nu enkele jaren geleden dat werk grondig ontsloten is middels de de geannoteerde Duitse heruitgave uit 2016.⁴ Een editie die m.i.⁵ overtroffen wordt door de veel inzichtelijkere Nederlandse heruitgave uit 2018,⁶ die óók niet door Ad van Liempt is gebruikt.

Naar [inhoudsopgave](#).

---

4 [Adolf] Hitler. *Mein Kampf. Eine kritische Edition*. Herausgegeben von Christian Hartmann, Thomas Vordermayer, Othmar Plöckinger, Roman Töppel. Im Auftrag des Instituts für Zeitgeschichte München-Berlin. 2016. 2 Bänder. 1966p.

5 Bart FM Droog. *Mijn strijd* – Heldere inleidingen Willem Melching maken nieuwe Nederlandse editie *Mein Kampf* absolute aanrader. *The Post Online*, Amsterdam, 24-09-2018.
<https://tpo.nl/2018/09/24/mijn-strijd-heldere-inleidingen-willem-melching-maken-nieuwe-nederlandse-editie-mein-kampf-absolute-aanrader/>

6 Adolf Hitler. *Mijn strijd*. Vertaald [uit het Duits] door Mario Molegraaf; van inleidingen, commentaar en annotaties voorzien door Willem Melching. Prometheus, Amsterdam, 2018. 853p.

Niet bekend met invloed oud-nazi's in Duitse justitie?

De grote vondst van Ad van Liempt was, dat hij, volgens Van Liempt, een Duitse justitiëel vooronderzoek naar Gemmeker had ontdekt, in de jaren 1967-1976. Dat dit allesbehalve een ontdekking was, wordt [elders in dit onderzoek](#) aangetoond. Het dient echter gezegd dat Van Liempt de eerste journalist was die de toenmalige verhoor- en gespreksverslagen mocht inzien.

Dat is op zich nieuw, maar Van Liempt geeft zelf al aan, in het 'woord vooraf' dat wat Gemmeker tijdens die verhoren zei, absoluut onbetrouwbaar was. En dus nietszeggend is.

Hoofdstuk 13 in de Gemmekerbiografie is getiteld 'Het zwaard van Damocles', waarmee Van Liempt suggereert dat Gemmeker in de jaren zestig en zeventig een serieuze kans op een zware gevangenisstraf liep.

Maar was dat echt zo? In 1961 eindigde het eerste Duitse vooronderzoek tegen hem. Gemmeker werd toen meegedeeld dat hij buiten vervolging werd gesteld.⁷ In 1967 begon een tweede vooronderzoek – maar dat stelde in wezen weinig voor, wat Van Liemp in hoofdstuk 13 wel beschrijft, maar niet inziet.

In dat kapittel wordt duidelijk dat het Düsseldorfse Openbaar Ministerie weinig energie in de zaak stak. Aanvankelijk, vanaf 1967, leidt officier van justitie dr. J. Kuhl het vooronderzoek, maar hij doet praktisch niets, tot hij in november 1969 een ontwerpaanklacht formuleert. Het onderzoek had hij inmiddels overgedragen aan onderzoeksrechter Kurt Schwedersky, die twee jaar later met pensioen zou gaan. In 1972 wordt de dan 32-jarige onderzoeksrechter dr. Wolfgang Steffen met het onderzoek belast, “zonder enige toelichting van betekenis.”⁸

Van Liempt: “Het vooronderzoek werpt daardoor wel een speciaal licht op de veelgeroemde Duitse degelijkheid: kosten noch moeite zijn gespaard, het heeft jaren geduurd, maar gebrek aan vakmanschap heeft wel tot een enorme verspilling van geld en tijd geleid.

Wolfgang Steffen heeft zijn taak niettemin met overgave uitgevoerd, hij heeft er heel hard aan gewerkt.”⁹

---

7 Ad van Liempt. In: Woord vooraf.

8 Ad van Liempt. Hoofdstuk 13.

9 Ibidem.

Uiteindelijk besluiten drie Duitse rechters op 16 december 1976, op voorstel van het Openbaar Ministerie, om Albert Gemmeker buiten vervolging te stellen, omdat niet wettig en overtuigend bewezen kon worden dat Gemmeker wist wat het lot van de gedeporteerde Joden zou zijn.¹⁰

Van Liempt heeft het er vervolgens bladzijden lang over hoe vreemd dat besluit was, om met dit te eindigen:

“Met de afloop van de zaak-Gemmeker is nog iets speciaals aan de hand. Het door de rechters van het Landgericht bekrachtigde ontwerpbesluit van het openbaar Ministerie is opgenomen door de *Leitender Oberstaatsanwalt* van Düsseldorf. Zijn naam staat onder het *Vermerk*. (...) Die naam is Hubert Bruno Kepper. En dat is dezelfde man die ruim vijftien jaar eerder, op 5 mei 1961, ook al het voorstel had gedaan om Gemmeker niet opnieuw voor de rechter te brengen. Destijds was hij de behandelend officier, inmiddels was zijn ster gerezen en was hij de hoogste man van het parket, de hoofdofficier.”¹¹

Van Liempt merkt vervolgens op dat deze Kepper in 2009 overleden is, op 86-jarige leeftijd. Dat betekent dat hij circa 1923 geboren moet zijn. En dat betekent dat deze Kepper vanaf zijn tiende tot ongeveer zijn tweeëntwintigste in Nazi-Duitsland was opgegroeid.

Dát gegeven is interessant – omdat daarin mogelijk het antwoord ligt op de vraag waarom Gemmeker níét is aangeklaagd in 1976. Als Kepper een overtuigd nazi was geweest – iets wat makkelijk te checken is, door onderzoek in de Nazi-archieven in het Bundesarchiv in Berlijn, dan wordt de echte reden achter dat jarenlange halfslachtige onderzoek en het uiteindelijke sepot duidelijk: *Alte Kameraden* die elkaar beschermden.

Van Liempt onderzocht dit voor de hand liggende spoor niet. Hij verliest zich liever in opmerkingen over een totaal irrelevant detail: een in eigen beheer uitgegeven boekje met de memoires van deze Kepper, getiteld *Pilatus beul tegen wil en dank*.¹²

---

10 Ibidem.

11 Ibidem.

12 Ibidem.

Noch Van Liempt noch zijn promotiebegeleiders stelden de voor de hand liggende vraag: wat was de invloed van oud-nazi's binnen het naoorlogse Duitse justitie-apparaat?

Hadden ze dat wel gedaan, dan hadden ze ontdekt dat het Duitse Ministerie van Justitie hierover in 2016 een uitgebreid onderzoek publiceerde, dat wereldwijd in het nieuws kwam.¹³

Dat geen van zijn promotiebegeleiders dat wist en dus niet ingreep toen Van Liempt in hoofdstuk 13 zijn onbenul etaleerde is veelzeggend.

Naar [inhoudsopgave](#).

13 Prof. Dr. Christoph Safferling und Prof. Dr. Manfred Görtemaker. Die Akte Rosenberg – Das Bundesministerium der Justiz und die NS-Zeit. Bundesministerium der Justiz und für Verbraucherschutz. Berlin, 2016.

https://www.bmjv.de/SharedDocs/Publikationen/DE/Akte_Rosenburg_Geschichtsband_1.pdf?__blob=publicationFile&v=20

In boekvormveschenen bij uitgeverij Beck, 2016. Ca. 600p.

Engelstalige versie: The Rosenberg Files – The Federal Ministry of Justice and the Nazi Era.

https://www.bmjv.de/SharedDocs/Publikationen/DE/Akte_Rosenburg_EN_Geschichtsband_1.pdf?__blob=publicationFile&v=6

Zie ook: https://www.bmjv.de/DE/Ministerium/GeschichteBMJV/Rosenburg/Rosenburg_node.html

Bettina Klein. Interview met voormalig bondsminister van Justitie Sabine Leutheusser-Schnarrenberger. “Es gab sehr große Kontinuitäten.” Nazis im Bundesjustizministerium. Deutschlandfunk, 10-10-2016.

https://www.deutschlandfunk.de/nazis-im-bundesjustizministerium-es-gab-sehr-grosse.694.de.html?dram:article_id=368031

AFP/DPA. Most of post-war justice ministry were Nazis: report. The Local.de, 10-10-2016.

<https://www.thelocal.de/20161010/most-of-post-war-justice-ministry-were-nazis-study>

AP. Nazi's post-war influence serves as modern-day warning, German Justice Minister says. *Haaretz*, Tel Aviv, <https://www.haaretz.com/world-news/europe/nazis-post-war-influence-serves-as-warning-german-official-says-1.5448497>

Derek Scally. 'Rosenburg File' exposes Nazi influence in postwar Germany. *Irish Times*, London, 11-10-2016.

<https://www.irishtimes.com/news/world/europe/rosenburg-file-exposes-nazi-influence-in-postwar-germany-1.2824487>